

*Aanvulling van artikel 11 van de  
Drank- en Horecawet met een voorschrift inzake de  
verkoop van middelen tot voorkoming van  
zwangerschap*

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

De voorgestelde aanvulling van artikel 11 van de Drank- en Horecawet heeft tot doel een wettelijke belemmering op te heffen die in de weg staat aan de vrije verkoop van anticonceptionele middelen in besloten ruimten, waarin de Wet van 28 augustus 1969, *Stb.* 350, houdende wijziging van artikel 240bis en intrekking van artikel 451ter van het Wetboek van Strafrecht, met uitsluiting van provinciale en beperking van gemeentelijke verordenende bevoegdheid ten aanzien van middelen tot voorkoming van zwangerschap, heeft willen voorzien.

Artikel 11 van de Drank- en Horecawet – voor zover hier van belang – bepaalt, dat het verboden is in een onder die wet vallende inrichting de kleinhandel in andere goederen dan drank uit te oefenen. Dit verbod pleegt in de praktijk aldus te worden uitgelegd, dat het wel is toegestaan om artikelen als borrelgarnituur, tabaksartikelen enz. te verkopen omdat het in deze gevallen primair gaat om een in de uitoefening van het horecabedrijf passende vorm van dienstverlening aan het publiek en niet om een vorm van kleinhandel, maar dat het niet is toegelaten om goederen te verkopen, die niet voor tenminste gedeeltelijk gebruik ter plaatse bestemd zijn. Dit houdt dus in, dat de verkoop in horecabedrijven van anticonceptionele middelen, met name via automaten, gerekend moet worden onder het verbod van artikel 11 van de Drank- en Horecawet te vallen.

Bij de totstandkoming van de Wet van 28 augustus 1969, *Stb.* 350, waarbij de bestaande strafbepalingen inzake de aanbieder van voorbehoedmiddelen werden ingetrokken, zijn de Regering en de Staten-Generaal van de veronderstelling uitgegaan, dat na het in werking treden van deze wet geen enkel wettelijk voorschrift, behoudens de bepalingen van de Winkelsluitingswet, de verkoop als zodanig van anticonceptionele middelen binnen besloten ruimten zou beperken en dat met name aan de verkoop van deze middelen via automaten in horecabedrijven door de wet geen beletselen in de weg zouden worden gelegd.

In dit verband kan worden gememoreerd, dat de eerste ondergetekende bij de beraadslagingen in de Tweede Kamer heeft verklaard, dat het de bedoeling van de Regering was om met dit wetsontwerp de verkoop van anticonceptionele middelen binnen besloten ruimten voor het gehele land vrij te doen zijn zonder dat die vrijheid bij gemeentelijke verordening of door het hanteren van een vergunningstelsel door de rijksoverheid zou kunnen worden ingeperkt (zie *Handelingen Tweede Kamer*, 1968–1969, blz. 2883, 3149–3151).

Daarop is de beslissing van de Tweede Kamer gevolgd, om, nadat de eerste maal de stemmen gestaakt hadden, bij herstemming met 62 tegen 61 stemmen een motie van het lid van die Kamer, de heer Geertsema, te verwerpen, die de verordenende bevoegdheid van de gemeentebesturen verder had willen inperken dan in artikel II van de Wet van 28 augustus 1969 uiteindelijk is gedaan (zie *Handelingen Tweede Kamer*, 1968–1969, blz. 3158 en 3227).

Bij een mondelinge behandeling in de Eerste Kamer zou echter blijken, dat geen rekening was gehouden met artikel 11 van de Drank- en Horecawet, dat zich verzet tegen de vrije verkoop van anticonceptionele middelen in horecabedrijven (zie *Handelingen Eerste Kamer*, 1968–1969, blz. 974 e.v.).

Weliswaar kent die wet de mogelijkheid om langs de weg van artikel 44 in individuele gevallen van het in artikel 11 gestelde verbod ontheffing te verlenen, maar dan zou – in strijd met de wens van de overgrote meerderheid van de beide Kamers van de Staten-Generaal, die zich kon verenigen met het wetsontwerp, dat heeft geleid tot de Wet van 28 augustus 1969 en de bedoeling van de Regering – toch de verkoop van anticonceptionele middelen, voor zover die in de besloten ruimten van horecabedrijven plaatsvindt, worden gebonden aan een voorafgaand verlof van de overheid.

Het onderhavige wetsontwerp dient daarom niet in de eerste plaats naar de beginselen, welke aan de Drank- en Horecawet en dan in het bijzonder aan artikel 11 van die wet ten grondslag liggen te worden beoordeeld, maar in het licht van de wordingsgeschiedenis van de Wet van 28 augustus 1969.

Het beschikbaarstellen van anticonceptionele middelen in cafébedrijven, die doorgaans ook 's avonds geopend zijn, maakt hun aanschaffing mogelijk op tijdstippen, dat winkels gesloten plegen te zijn. Dit is met name van belang voor die gemeenten waar de verkoop van deze middelen aan de openbare weg bij gemeentelijke verordening, waarbij gebruik gemaakt is van artikel II, tweede lid, van de Wet van 28 augustus 1969, is of zal worden verboden. Uit de voorgestelde wijziging van artikel 11 mag niet de conclusie worden getrokken, dat het in het voornemen van de ondergetekenden zou liggen om te zijner tijd op die verbodsbepaling ook voor andere waren een uitzondering te maken.

In het ontwerp wordt de verkoop van anticonceptionele middelen in horecabedrijven toegelaten voor zover het betreft de verkoop door automaten. Aan andere wijzen van verkoop bestaat geen praktische behoefte. De wijziging van artikel 11 van de Drank- en Horecawet is aldus in het artikel verwerkt, dat een daarin reeds voorkomende uitzondering is opgenomen onder letter *a*, terwijl de nieuwe uitzondering is aangebracht onder letter *b*.

Volledigheidshalve zij erop gewezen, dat de onderhavige wetswijziging andere ter zake geldende wettelijke regelingen onverlet laat; te denken is met name aan de regelen, die op de verstrekking van de orale anticonceptionele middelen van toepassing zijn op grond van de Wet op de geneesmiddelenvoorziening.

Ten einde te bereiken, dat de verkoop van anticonceptionele middelen tijdens de openstellingsuren van horecabedrijven steeds mogelijk is, zal hiertoe nog een voorziening met betrekking tot de wettelijke regelen aangaande de winkelsluiting moeten worden getroffen. Artikel 15, vierde lid, van de Winkelsluitingswet 1951 biedt hiertoe een mogelijkheid.

*De Minister van Justitie,*  
C. H. F. POLAK.

*De Staatssecretaris van Sociale Zaken  
en Volksgezondheid,*  
R. J. H. KRUISINGA.

*De Staatssecretaris van Economische Zaken,*  
L. J. M. VAN SON.